

20. Lastensuojelu

Lastensuojelulautakunnan v:lta 1950 antama kertomus¹⁾ oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus

Kertomusvuonna lastensuojelulautakunnan toiminnassa on havaittavissa kolme huomiota ansaitsevaa erikoispiirrettä. Vuoden kuluessa sosiaalihuollon hallinnosta annettu laki joutui tarkasteltavaksi kaupunginhallituksen asettamassa huolto-organisatiokomiteassa ja komitean mietinnön valmistuttua vuoden lopulla virisi huoltoväen piirissä varsin vilkas pääkaupungin huolto-organisation tarkoituksenmukaisuutta koskenut keskustelu. Vaikka kysymyksen lopullinen ratkaisu siirtyikin seuraavan vuoden puolelle, luonteeltaan asiallinen keskustelu on muodostuva varmaan hedelmälliseksi vastaisen huoltotyön tarkoituksenmukaisuutta ajatellen. Kertomusvuonna tuli voimaan myös laki, jonka mukaan muillakin lastenhuoltolaitoksilla kuin koulukodeilla ja syvemmin vajaamielisten laitoksilla on mahdollisuus saada valtionapua vuotuisiin menoihin valtion talousarvioon kutakin vuotta varten erikseen merkitystä määrärahasta. Kaupungin omistamilta laitoksilta kuitenkin kolmelta hylättiin valtionapu, koska ne puutteellisuksiensa vuoksi voitiin hyväksyä vain väliaikaisina tarkoitukseensa. Edellisenä vuonna toimintansa aloittanut kaupungin vastaanottolaitosten vastaista tarvetta ja niiden kehittämistä käsitellyt komitea sai työnsä valmiiksi ja joutui mietinnössään syventymään lasten sijoitukseen vaikuttaviin tekijöihin ja laitosisongelmiin tavalla, jonka voi uskoa antavan entistä kestävämmän pohjan lastenhuoltolaitosten rakentamista ja kehittämistä koskeville suunnitelmille.

Huostaanotettujen lasten sijoitusvaikeudet jatkuivat edelleenkin varsinkin pienten ja syvemmin vajaamielisten lasten ryhmissä. Kaupungin omistamiin laitoksiin jouduttiin — tyttöjen koulukotia lukuunottamatta — sijoittamaan jatkuvasti enemmän lapsia kuin vahvistettu kokonaispaikkaluku, eli vuoden lopussa 523, edellytti. Yksityisten lastenkotien ja sijoitusperheiden hoitomaksuja korotettiin kertomusvuoden aikana edelleenkin tuntuvasti.

Lastensuojeluviraston henkilökuntaa voitiin huoneiston ahtaudesta huolimatta jossakin määrin lisätä ja täten tehostaa varsinkin lasten valvontaa. Niinkään varsinkin kesälapsitoiminta huomattavasti laajentui.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan ja sen eri osastojen kokoonpano. Sosiaaliministeriön tammikuun 7 p:nä 1947 vahvistaman lastensuojeluohjesäännön mukaisesti lautakuntaan kuului puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 7 muuta jäsentä sekä osastoissa käsiteltäviä asioita varten 6 lisäjäsentä ja samoin yhtä monta varajäsentä kuin lautakunnassa oli jäseniä ja lisäjäseniä. Lautakunta ja eri osastot muodostuivat seuraavasti:

Puheehjohtaja:

Manninen, S., toimittaja

Varapuheenjohtaja:

Päivänsalo, V. A., teologian tohtori

Muut jäsenet:

Ylppö, A. H., yliopiston professori
Westerlund, G., hovioik. auskultantti

Varajäsenet:

Heiniö, P. J., ylilääkäri
Lindberg, P., varatuomari

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1951.

Muut jäsenet:

Bruun, E., filosofian maisteri
 Ilvesviita, O., kanslianesimies
 Tainio, O. K., rouva
 Stolt, E., rouva
 Suosalmi, M., rouva

Varajäsenet:

Mickwitz, A.-M., filosofian maisteri
 Ruuskanen, E., rouva
 Valtonen, H., rouva
 Ruohonen, R., rouva
 Kallio, H., rouva
 Lahdensuu, S., lääketieteen tohtori
 Huttunen, M., rouva

Lisäjäsenet:

Ruohtula, K., filosofian maisteri
 Nuotio, S., sacr. min. kand.
 v. Weissenberg, G. K. B., filosofian maisteri
 Saarinen, T., rouva
 Ristimäki, I., rouva
 Jyrkänne, A., rouva

Varalijäsenet:

Sinervo, A., johtajatar
 Jännes, N., lääketieteen lisensiaatti
 Saltzman, K., opettaja
 Lampinen, K., valistussihteeri
 Karvinen, A., toimittaja
 Oksanen, N., opettaja

Lautakunnan jäsenistä Manninen, Päivänsalo, Ylppö, Bruun, Ilvesviita ja Stolt muodostivat samalla lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan, johon opettajakunnan edustajana kuului opettaja V. E. Kivisalo ja opettajiston varaedustajana opettaja T. R. Reino.

Kaupunginhallitusta edusti sekä lautakunnassa että koulujen johtokunnassa toimitsija E. Saastamoinen.

Eri osastojen puheenjohtajiksi, varapuheenjohtajiksi sekä jäseniksi määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet:

Turvattomien lasten huolto-osasto:

Päivänsalo, V., puheenjohtaja
 Bruun, E., varapuheenjohtaja
 Saarinen, T.,
 Suosalmi, M.

Suojelukasvatusosasto:

Westerlund, G., puheenjohtaja
 Nuotio, S., varapuheenjohtaja
 Stolt, E.,
 v. Weissenberg, G.

Erityishuolto-osasto:

Ilvesviita, O., puheenjohtaja
 Ylppö, A., varapuheenjohtaja
 Ruohtula, K.
 Jyrkänne, A.

Työhuolto-osasto:

Manninen, S., puheenjohtaja
 Tainio, O., varapuheenjohtaja
 Ristimäki, I.

Kaupunginhallitusta edusti kaikissa osastoissa toimitsija E. Saastamoinen.

Lääninhallituksen määrääminä jäseninä kuuluivat työhuolto-osastoon invaliidihuoltovirkailija H. Linnomaa ja rehtori T. Laakso sekä näiden varamiehinä insinööri L. Tiitola ja ompelija S. Huotari.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 14 kertaa, jolloin pöytäkirjoihin merkittiin yhteensä 336 (edellisenä vuonna 466) pykälää. Ilmoitusluontoiset asiakirjat, jotka eivät edellyttäneet erillistä lautakunnan päätöstä, merkittiin kokousten väliaikoina kertyneinä ryhminä pöytäkirjan samaan pykälään, asiakirjojen ollessa asianomaisessa kokouksessa nähtävinä.

Lastenhuoltolaitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunta kokoontui vuoden aikana 5 kertaa ja pöytäkirjat sisältävät 21 (25) pykälää. Eri osastojen toimintakertomus seuraa tuonnempana.

Lautakunnan käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavat:

Lastenhuoltolaitosten tilitysvuokrien tarkistus. Kaupungin v:n 1950 talousarvioon oli merkitty eräiden valtionapua nauttivien laitosten tilitysvuokra 100 % korkeampana kuin aikaisemmin. Sen johdosta lautakunta esitti ¹⁾ kaupunginhallitukselle, että tilitysvuokria tarkistettaisiin, koska valtionapua voitiin saada niistä vain entisten arvojen mukaan, ja näin ollen jäisi osa tilitysvuokria valtionapua vaille. Kaupunginhallitus hyl-

¹⁾ Lastens. lk. 14 p. helmik. 14 §.

käsi esityksen ja kehoitti sosiaaliministeriöltä anomaan vuokra-arvojen korottamista. Sosiaaliministeriö ilmoitti, ettei se toistaiseksi voi hyväksyä tilityksissä korkeampia vuokra-arvoja, mutta että vuokra-arvojen yleinen korotus on tekeillä valtionviranomaisten taholla.

Pienten lasten sijoituskysymys. Helsingin diakonissalaitoksen anomusta puoltaen lautakunta päätti ¹⁾ esittää, että kaupunki myöntäisi anojalle 616 000 mk:n kertakaikkisen avustuksen ja 1 200 000 mk:n korottoman lainan Tallkulla-nimisen rakennuksen kunnostamiseksi 30 paikkaa käsittäväksi pientenlasten osastoksi, jolloin kaupunki yksin saisi 10 vuoden aikana sijoittaa lapsia siihen.

Ryttlän palosuojeluohjeet. Ryttlän koulukodin huomattavan kaupungin omaisuuden turvaamiseksi tulipalon vaaralta lautakunta hyväksyi ²⁾ koulukotia varten palosuojeluohjeet, jotka Uudenmaan läänin palotarkastaja ja kaupungin palopäällikkö olivat tarkastaneet ja jotka edellyttävät erikoisen palomestarin ja hänen apulaisensa kouluttamista ja henkilökunnan paloharjoitusten pitoa.

Toivolän koulukodin rakennusohjelma. Kun osoittautui tarpeelliseksi laatia kokonaisrakennusohjelma koulukodin uutta laitosta varten, lautakunta päätti ³⁾ esittää kaupunginhallitukselle, että valtuuston tammikuun 19 p:nä 1949 hyväksymästä koulu- ja osastorakennussuunnitelmasta toteutettaisiin tässä vaiheessa ainoastaan koulurakennuksen rakentaminen ja rakennustoimiston tehtäväksi annettaisiin laatia suunnitelma kolmen 2-kerroksisen osastorakennuksen sijoittamisesta Toivolän harjaluueelle. Piirustusluonnokset valmistuivat kertomusvuoden lopulla. Rakennustöiden aloittaminen ja kertomusvuoden talousarvioon varattu 20 milj. mk:n siirtomääräraha siirtyivät v:een 1951.

Tuberkuloottisten kotien lasten kesävirkestys. Kaupungin tuberkuloosilääkäriin aloitteesta lautakunta käsiteli edellä mainittua asiaa periaatteessa lastensuojelukysymyksenä, johon voidaan soveltaa lastensuojelulain 8 §:n 1 mom. d)-kohdan määräyksiä kodista, jossa lasta uhkaa terveyden puolesta vaara, ja päätti ⁴⁾ esittää kaupunginhallitukselle, että tarkoitukseen myönnettäisiin lisää varoja 300 000 mk. Näin tapahtuikin.

Laitosopettajien lomaedut. Asia tuli lautakunnan käsiteltäväksi Toivolän koulukodin opettajien anomuksen johdosta, jossa pyydettiin toimenpiteitä laitoksen opettajien kesäloman pidentämiseksi yhdenmukaisesti kaupungin kansakoulujen opettajien lomien kanssa kevätlukukauden päättymisestä syyslukukauden alkuun. Lautakunta totesi ⁵⁾, että laitoksissa palvelevat kansakoulunopettajat ovat virkasäännön alaisia, joka määrää kunkin viranhaltijan vuosiloman pituuden, minkä vuoksi esitys loma-ajan muuttamisesta raukesi. Sensijaan lautakunta ilmoitti käsityksensä, että laitosopettajien työmäärä ja vastuu ovat siinä määrin poikkeavia muiden kansakoulunopettajien tehtävistä ja vastuusta, ettei heidän asettamistaan samaan palkkaluokkaan muiden opettajien kanssa voida pitää oikeudenmukaisena ja esitti kysymyksen tältä osalta lastenhuoltolaitoskomitean käsiteltäväksi.

Lastenkotien valtionapu. Kertomusvuonna huhtikuun 1 p:nä voimaan tulleen lastenkotien valtionavusta annetun lain nojalla sosiaaliministeriö hyväksyi muut kaupungin omistamat lastenhuoltolaitokset käytettäväksi tarkoitukseensa ja oikeutetuiksi valtionapuun, paitsi Malmin, Reijolan ja Kullatorpan lastenkoteja sekä Toivolän koulukotia, jotka laitoksissa esiintyvien puutteellisuuksien vuoksi hyväksyttiin ainoastaan väliaikaisina käytettäväksi. Myöhemmin ministeriö hyväksyi vielä Malmin lastenkodin valtionapuun oikeuttavaksi laitokseksi. Tässä yhteydessä lautakunta joutui vahvistamaan ⁶⁾ sosiaaliministeriön päätösten mukaisesti korkeimmaksi hoitopaikkaluvuksi Reijolassa 34, Kullatorpassa 25, Malmilla 37 ja Toivolassa 60.

Paikallisasiamiesten palkkiot, jotka heinäkuun 1 p:nä saakka olivat lasten valvonnasta 800 mk lasta ja vuotta kohden sekä uuden sijoituskodin hankkimisesta 400 mk, päätettiin ⁷⁾ korottaa mainitusta päivästä lukien vastaavasti 1 000 mk:aan ja 500 mk:aan.

Kaupungin sosiaalihuollon hallinto. Edellisenä vuonna asetettu huolto-organisaatiokomitea sai kertomusvuonna mietintönsä valmiiksi. Mietinnön johdosta vuoden lopulla antamassaan lausunnossa lautakunta, katsoen mm. siihen, ettei vielä ole yhteistä sosiaalivirastotaloa, päätti esittää, että sosiaalihuollon organisaatioon edelleenkin olisi jätettävä kolme erillistä päätösvaltaelintä, huoltolautakunta, lastensuojelulautakunta ja lastentar-

¹⁾ Lastens. lk. 14 p. helmik. 34 §. — ²⁾ S:n 4 p. huhtik. 11 §. — ³⁾ S:n 4 p. huhtik. 17 §. — ⁴⁾ S:n 9 p. toukok. 3 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. toukok. 22 §. — ⁶⁾ S:n 4 p. heinäk. 20 §. — ⁷⁾ S:n 8 p. elok. 13 §.

hain johtokunta. Kuitenkin olisi niitä muodostettaessa otettava huomioon sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain 5 §:n 2 kappaleen määräys siitä, että näihin elimiin tulee yhteisiä jäseniä ja että kunkin elimen puheenjohtajalla on oikeus olla saapuvilla toisten kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluun, muttei päätöksen tekoon.

Huostaan otettujen lasten rippikouluvaatetus. Hintojen jatkuvan nousun takia lautakunta päätti ¹⁾ oikeuttaa osatot v:n 1951 alusta myöntämään huostassa olevien lasten rippikouluvaatetukseen 6 000 mk sekä jalkineisiin 2 000 mk.

Hyvösen lastenkodin hallinto. Kaupunginvaltuuston kehoitettua v. 1949 lautakuntaa harkitsemaan Hyvösen lastenkodin kokonaan kaupungin hallintoon ottamista ja lastenhuoltolaitoskomitean ehdotettua mietinnössään laitoksen hallinnon siirtämistä lastensuojelulautakunnalle lautakunta päätti ²⁾ tehdä asiasta esityksen kaupunginhallitukselle, koska Hyvösen lastenkoti oli jo useana vuonna tullut toimeen ainoastaan kaupungin runsaan avustuksen varassa. Esitys johti myönteiseen ratkaisuun v:n 1951 puolella.

Tilapäisateria- ja yöpymismaksut. Jatkuneen inflation johdosta lautakunta päätti ³⁾ esittää, että lastenhuoltolaitoksiin virkamatkoja tekevilta viranhaltijoilta ja ulkopuolisilta vierailijoilta perittäisiin tilapäisruokailusta 80 mk aamiaisesta ja päivällisestä kerralta ja yöpymisestä 150 mk vuorokaudelta. Kaupunginhallitus hyväksyi esityksen ulkopuolisten vierailijoiden osalta, mutta määräsi kaupungin viranhaltijoiden osalta, että kaupunginlaitosten on annettava heille ruoka ja majoitus maksutta, jolloin viranhaltijat eivät ole oikeutettuja päivärahaan.

Ruotsinkielisten lasten sijoituskysymys. Sen johdosta, että lastenhuoltolaitoskomitea oli pitänyt tarpeellisena pienehkön vastaanottolaitoksen perustamista ruotsinkielisiä lapsia varten ja Barnavårdsföreningen i Finland niminen yhdistys oli ilmoittanut, että sen uuteen lastenkotirakennukseen kaupunki voisi perustaa 12-paikkaisen 2—16-vuotiaiden ruotsinkielisten lasten vastaanottokodin, lautakunta teki ⁴⁾ tästä kaupunginvaltuustolle esityksen, joka johti tulokseen.

Hoitopaikkojen varaaminen Lasten linnasta. Kaupunginhallituksen pyydettyä lautakunnan lausuntoa Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton aloitteesta, jossa tarjotaan kunnille oikeutta merkitä hoitopaikkoja erityishoitoa tarvitseville lapsille Lasten linnasta, lautakunta esitti ⁵⁾ tarjouksen hylkäämistä, koska tarjouksen mukaiset sijoituskustannukset olisivat ratkaisevasti ylittäneet lastensuojelutapauksista suoritettut korkeimmatkin maksut.

Lastensuojeluviraston ja lastenhuoltolaitosten henkilökunnan sairaus- ja synnytysloma-anomuksia lautakunta käsiteli yhteensä 81 (edellisenä vuonna 77).

Edellä mainittujen esitysten lisäksi antoi lautakunta sosiaaliministeriön ja kaupunginhallituksen pyynnöstä kertomusvuonna 11 (12) eri lausuntoa, joista useimmat koskivat lasten- ja nuorisonhuoltoon anottuja avustussumäärärahoja.

Oman erikoisryhmänsä muodostivat sosiaaliministeriön lastensuojelutoimistolle annetut 31 (66) lausuntoa, jotka koskivat erinäisten helsinkiläislasten luovuttamista ottoplapsiksi Ruotsiin ja Tanskaan.

Lastensuojeluvirasto

Toimistot. Lastensuojeluvirasto jakaantui ohjesäännön mukaisesti kuuteen toimistoon seuraavasti:

1. Yleinen eli hallinnollinen toimisto, jonka tehtävänä oli valmistella lastensuojelulautakunnan käsiteltäväksi ja panna täytäntöön kunnallisen lastensuojelun ja -huollon sekä muiden siihen liitettyjen huoltoalojen yleiset hallinto- ja talousasiat sekä valvoa lastenhuoltolaitosten toimintaa. Toimiston johtajana sekä samalla koko lastensuojeluviraston toimitusjohtajana toimi hovioikeuden auskultantti A. E. Heiskanen. Lautakunnan sihteerinä oli sosionomi E. Stenholm.

2. Turvattomien lasten huoltotoimisto eli lastenhuoltotoimisto, jonka asiat käsiteltiin turvattomien lasten huolto-osastossa. Toimiston tehtävänä oli valmistella ne tapaukset, joissa lapsen yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin a), b), c) ja d) kohdissa mainituista syistä, sekä toimeenpanna osaston päätökset. Lisäksi toimiston tehtäviin kuului lastensuojelulain

¹⁾ Lastens. lk. 14 p. marrask. 19 §. — ²⁾ S:n 12 p. jouluk. 9 §. — ³⁾ S:n 10 p. lokak. 19 §. — ⁴⁾ S:n 10 p. lokak. 20 §. — ⁵⁾ S:n 12 p. jouluk. 8 §.

VI luvun edellyttämä kasvattilasten valvonta, äitiensä luona hoidettavien aviottomien lasten hoidon valvonta¹⁾, nuorten kotiapulaisten valvonta, lisäksi kesävirikistyksen järjestäminen vähävaraisten perheiden lapsille sekä lausuntojen antaminen viranomaisille lasten holhousta ja hoitoa koskevista asioissa. Toimiston johtajana oli lastenhuollontarkastaja, filosofian maisteri M. Törnudd.

3. Suojelukasvatustoimiston tehtävänä oli valmistella suojelukasvatustalon osastolle esitettäväksi ne asiat, joissa lapsen tai nuoren henkilön yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin e) kohdassa tai 8 §:n 2 momentissa mainituista syistä, niin myös suorittaa ne tehtävät, jotka nuoria rikoksentekejiä koskevista säännöksissä on lastensuojelulautakunnalle määrätty. Toimiston johtajana oli nuorisonhuoltaja, filosofian maisteri K. Helasvuo.

4. Aviottomien lasten huoltotoimisto eli lastenvalvojan toimisto, jonka tehtävänä oli hoitaa kaikki ne tehtävät, jotka avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetussa laissa ja näiden lasten valvontaa koskevassa asetuksessa on lastenvalvojalle määrätty, kuin myös asianomaisen lapsen huoltajan tai huoltoviranomaisen pyynnöstä tapahtuva asumus- ja avioerolasten hoidon ja kasvatuksen sekä taloudellisten etujen valvonta. Toimiston päättävänä elimenä oli lautakunnan asettama erityishuolto-osasto. Toimiston johtajana oli lastenvalvoja, varatuomari A. Koskenkylä apunaan apulaislastenvalvoja, hovioikeuden auskultantti E. Tynkkynen.

5. Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto, joka valmisteli perhelisälain ja äitiysavustuslain mukaiset asiat erityishuolto-osastolle esitettäväksi ja jonka tehtävänä lisäksi oli täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä lautakunnalle määrätty tehtävät sekä järjestää ja valvoa pikkulastenhuollon neuvontaa ja äitiyshuoltoa. Toimiston hoitajana toimi rouva. S. Hiisivaara-Mörk.

6. Työhuoltotoimisto, jonka tuli valmistella sotaorpojen ja sotaleskien työhuoltolakien, invalidihuoltolain ja ammattiopintojen avustamisesta annetun lain edellyttämät asiat työhuolto-osastolle esitettäväksi ja muuten täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä lautakunnalle määrättyt tehtävät. Toimiston johdosta vastasi työ- ja opintohuoltaja, insinööri A.-L. Levanto.

Muut toimistot, paitsi yleinen toimisto, selostavat jäljempänä lähemmin toimintaansa.

Kassa-, tili- ja perimisasiat hoiti yhteinen huoltotoimen kassa- ja tili-toimisto sekä asiamiesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden alussa oli lastensuojelun palveluksessa 228 sääntöpalkkaisesti sekä 67 tilapäisesti palkattua eli yhteensä 295 viranhaltijaa. Vastaavat luvut olivat vuoden päättyessä 227, 69 ja 296. Henkilökunnasta oli vuoden alussa 50 sääntöpalkkaista ja 16 tilapäistä ja vuoden päättyessä 51 sääntöpalkkaista ja 16 tilapäistä lastensuojeluviraston sekä loput laitosten palveluksessa.

Toimistotyö. Lastensuojeluvirastosta lähetettiin kertomusvuoden aikana 42 756 kirjelmää (edellisenä vuonna 43 330). Näistä oli hallinnollisen toimiston 1 545 (1 599), turvattomien lasten huoltotoimiston 6 344 (6 330), suojelukasvatustoimiston 4 640 (5 489), aviottomien lasten huoltotoimiston 12 451 (13 902), äitiysavustus- ja perhelisätoimiston 8 860 (10 304) ja työhuoltotoimiston 8 916 (5 706).

Lastenhuoltolaitokset

Kertomusvuonna olivat kaupungin omistuksessa seuraavat lastenhuoltolaitokset:

Sofianlehdon pikkulastenkoti, jossa eri osastoilla on yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2 vuoden ikäisille normaalilapsille. Syyskuun 9 p:nä 1948 paikkojen lukumäärää lisättiin väliaikaisesti 15:llä. Kodin johtajana toimi terveystarkastaja L. Härmälä apunaan 35 sääntöpalkkaista ja 15 tilapäistä viranhaltijaa.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoineen on 34 hoitopaikkaa, on tarkoitettu lastentarhaisäällä oleville normaalikykyisille lapsille. Kodin johtajana toimi neiti M. Ritvanen apunaan 10 sääntöpalkkaista ja 5 tilapäistä viranhaltijaa.

Kullatorpan lastenkodissa hitaasti kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaikäisten kehitystasolla olevia lapsia varten on 25 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli neiti A. Orola. Lisäksi oli laitoksen palveluksessa 9 sääntöpalkkaista ja 5 tilapäistä viranhaltijaa.

¹⁾ Lastens. lk. 19 p. lokak. 1948 27 §.

Malmín lastenkoti on tarkoitettu normaalilapsia varten ja sen paikkaluku on 37. Kodin johtajana oli neiti E. Hytönen apunaan 11 sääntöpalkkaista ja 5 tilapäistä viranhaltijaa.

Nukarin lastenkoti syvemmin vajaamielisiä lapsia varten. Hoitopaikkoja on laitoksessa 30. Kodin johtajana oli neiti R. Ojalainen apunaan 10 sääntöpalkkaista ja 3 tilapäistä viranhaltijaa.

Toivolán koulukoti Helsingin kaupungin Pakilassa omine maatalouksineen on tarkoitettu enintään 60 apukouluasteella olevalle, käytökseltään moitteettomalle lapselle. Laitoksessa toimi suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu. Koulukodin johtajana toimi opettaja V. Ilasmaa. Muuta henkilökuntaa oli 23 sääntöpalkkaista ja 8 tilapäistä viranhaltijaa.

Ryttlán koulukoti omine maataloineen, Hausjärven pitäjässä, voi ottaa vastaan 75 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana toimi kansakoulunopettaja M. E. Sutinen apunaan 33 sääntöpalkkaista ja 4 tilapäistä viranhaltijaa.

Toivoniemen koulukoti siihen kuuluvine maataloineen, Lohjan pitäjässä, on tarkoitettu 26 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka osallistui myös opetukseen, toimi opettaja H. Laaksonen apunaan 8 sääntöpalkkaista ja 2 tilapäistä viranhaltijaa.

Tavolan koulukoti Nummen pitäjässä on tarkoitettu enintään 25 kehityksensä puolesta apukouluasteella olevalle suomenkieliselle pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa oli 20 sijaa. Osa oppilaista oli sijoitettu täysihitoon laitoksen lähellä oleviin yksityisiin perheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi opettaja J. Jokinen apunaan 3 sääntöpalkkaista viranhaltijaa. Laitoksen toiminta lopetettiin toukokuun 31 p:nä ja oppilaat siirrettiin Ryttlán koulukotiin Alatalo-nimiseksi osastoksi.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti sijaitsee Sofianlehdossa. Edellinen näistä toimii havainnoimislaitoksena kouluikäisten lasten vastaisiin hoitopaikkoihinsa sijoittamista varten, jota paitsi käytökseltään moitteettomat lapset voivat sen koululaisosastolla asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa. Ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asunon ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksin jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen. Vastaanottokodissa oli yhteensä 100 ja ammattioppilaskodissa 36 hoitopaikkaa. Kummankin laitoksen johtajana toimi opettaja M. Tuokko apunaan 26 sääntöpalkkaista ja 8 tilapäistä viranhaltijaa.

Hyvösen lastenkoti, jonka omistaa samanniminen säätiö, mutta joka on kaupungilta useana vuonna saanut avustusta toimintansa tukemiseksi, toimi 33 paikkaisena Kotkankadun talossa n:o 14—16. Kodin hallintoa on valvonut lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi asettama johtokunta, johon kertomusvuonna kuuluivat talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä kanslisti Y. A. Aittokoski, tarkastaja E. Borenius, varatuomari M. Mustakallio ja professori A. Ylppö. Kodin johtajattarena toimi neiti I. Siirala apunaan 9 muuta toimenhaltijaa. Kodin kaikki hoidokit olivat lastensuojelulautakunnan sinne sijoittamia. — Laitos siirtyy kaupungin lastenkodiksi v:n 1951 alusta lukien.

Ent. Bengtsårin koulukodin tila Bromarvin pitäjässä oli kertomusvuonna edelleenkin lautakunnan hallinnassa. Tilalla harjoitettiin maanviljelystä kaupungin laskuun, suoritettiin jatkuvasti viljelysmaiden perusparannuksia ja metsänraivauksia sekä tilalla olevien rakennusten kunnostamistöitä. Tilalla oli myös kertomusvuonna nuorisotyölautakunnan järjestämiä nuorison kesäleirejä.

Lastenhuoltolaitosten toiminta. Sen lisäksi, mitä muualla eri yhteyksissä on esitetty lastenhuoltolaitoksista, mainittakoon, että laitosten välittömästä johdosta vastasi asianomainen laitoksen johtaja. Laitosten yleisvalvonnan suoritti toimitusjohtaja. Kasvatuksellisesta valvonnasta huolehti lastenkotien ja Toivolán koulukodin osalta lastenhuollontarkastaja ja muitten koulukotien osalta nuorisonhuoltaja.

Tietopuolinen opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty pääasiallisesti pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Jatko-opetukseen sisältyvillä käytännöllisillä oppiaineilla oli oma, niitä varten laadittu ohjelmansa. Ruotsinkielisiä luokkia ei lautakunnan hallintoon kuuluvissa kouluissa ollut, sillä verraten harvalukuiset

ruotsinkieliset hoidokit voivat käydä vastaanotokodissa asuen kaupungin ruotsinkielisissä kansakouluissa. Opetuksen tarkastuksesta koulukodeissa huolehti Helsingin kaupungin kansakoulujentarkastaja.

Terveydenhoitotarkastukset laitoksissa hoiti lautakunnan lääkäri, lääketieteen lisensiaatti P. Leisti ja hänen virkavapautensa aikana maaliskuun 1 p:stä kesäkuun 30 p:ään lääketieteen lisensiaatti T. Autere. Kaupungin lastenpsykiatri, lääketieteen lisensiaatti M. Selvänne-Varheenmaa teki kertomusvuonna useita tarkastusmatkoja lautakunnan alaisiin laitoksiin. Lasten terveydentilasta mainittakoon lautakunnan lääkärin kertomuksesta poimittuna seuraavaa:

Kertomusvuoden aikana oli lastenhuoltolaitoksissa hoidettujen lasten yleinen terveydentila huomattavasti parempi kuin edellisinä vuosina. Vaikka oheinen sairaustilasto ei lukumääräisesti osoita kovin suurta alenemista, oli tautitapausten laatu useimmiten hyvin lievää. Sofianlehdon pikkulastenkodissa vuoden aikana hoidossa olleista lapsista (282 lasta) kuoli 6, joista 3 sairaalaan siirrettynä. Kuolemansyyt olivat 1 tapauksessa synnynnäinen kehityshäiriö, 1 tuberkuloottinen aivokalvontulehdus, 1 ripuli, 2 ripuli-keuhko-kuumetta ja 1 keuhkokuume.

Ruokinta- ja vaatetustilanne parani jatkuvasti. Laitosten sisäisessä hoidon järjestelyssä ei esiintynyt mitään mainittavaa huomauttamista. Jatkuva tilanahtaus edelleenkin vaikeutti täysin tyydyttävää hoidon järjestelyä etenkin Sofianlehdon pikkulastenkodin osalta. Reijolan rakennuksen huono kunto ja huoneiden kylmyys ovat tuottaneet haittoja. Vajaamielisten tai muuten sopeutumattomien lasten sijoittaminen normaalilasten joukkoon häittäsi muutamien lastenkotien kasvatustyötä.

Eri sairaustapausten lukumäärä ilmenee seuraavasta taulukosta:

Tautiryhmä	Sofianlehto	Reijola	Kullatorppa	Malmi	Nukari	Ryttylä	Toivoniemi	Tavola	Toivola	Vastanotto- ja ammatti-oppilaskoti	Yhteensä
Hengitystiekatarrit	133	17	23	21	16	23	—	5	25	93	356
Ripuli	112	10	2	—	10	4	—	—	—	1	139
Paiseet	48	2	—	4	35	20	—	1	5	2	117
Korvatulehdukset	54	6	—	1	1	20	—	—	—	2	84
Angina	65	—	—	1	—	8	—	—	—	6	80
Ihottuma	48	—	1	2	24	5	—	—	—	3	83
Silmätulehdukset	22	—	—	—	—	8	—	—	3	2	35
Vesirokko	—	18	11	—	—	—	—	—	2	1	32
Tulirokko	2	11	—	2	—	5	—	—	—	10	30
Tapaturmat	—	—	—	3	3	15	2	1	10	4	38
Sikotauti	—	—	—	17	—	—	—	—	—	2	19
Tuhkarokko	—	—	—	—	18	—	—	—	—	—	18
Keuhkokuume	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	13
Hinkuyskä	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Suutulehdus	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	4
Tuberkuloosi	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	3
Muut taudit	—	—	—	—	7	5	—	1	2	1	16
Yhteensä	499	64	42	53	114	114	2	8	48	127	1 071

Turvattomien lasten huoltotoimisto

Lukuunottamatta kasvattilapsia ja kesäksi maalle toimitettuja jätettiin turvattomien lasten huoltotoimistolle kertomusvuoden kuluessa 2 349 (2 629) ilmoitusta ja virka-apupyynnöitä. Virka-apupyynnöt koskivat useimmissa tapauksissa lausunnon antamista hoidon-asioissa, joita oli 38 (29) ja adoptioasioissa, joita oli 59 (57), joista viimeksi mainituista 14 koski aviolapsia, muut aviottomia, sekä muissa lasten kotiolojen selvitystä koskeissa asioissa. Ilmoitukset jakaantuivat ilmoituksen tekijän, ilmoituksen syyn ja sen aiheuttamien toimenpiteiden mukaisesti seuraavasti:

	0—1 v.		2—6 v.		7—15 v.		Yli 16 v.		Kaikkiaan		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
<i>Ilmoituksen tekijä</i>											
Huoltoviranomainen	9	13	28	33	28	23	1	2	66	71	137
Terveystenhoitoviranomainen	46	37	54	32	14	9	—	—	114	78	192
Kouluviranomainen	—	—	1	1	12	10	—	—	13	11	24
Poliisiviranomainen	9	8	17	10	10	16	—	—	36	34	70
Muut viranomaiset	3	10	36	37	68	64	1	—	108	111	219
Lastensuojelujärjestö	20	15	26	22	10	16	—	—	56	53	109
Lastensuojeluviraston virkailijat	7	1	24	27	40	40	—	—	71	68	139
Vanhemmat	135	107	167	168	133	61	—	—	435	336	771
Yksityiset henkilöt	58	40	146	147	154	142	1	—	359	329	688
Yhteensä	287	231	499	477	469	381	3	2	1 258	1 091	2 349
<i>Ilmoituksen syy</i>											
Lapsen:											
sairaus	11	7	6	12	3	3	—	—	20	22	42
raajarikkoisuus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
aistivallisuus	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	2
vajaamielisyys ja mielisairaus	5	2	14	20	31	26	—	—	50	48	98
muu henkinen poikkeavuus	—	—	—	2	6	—	—	—	6	2	8
Isän, äidin tai molempien:											
kuolema	2	2	11	4	10	11	1	—	24	17	41
sairaus	96	74	132	117	39	9	—	—	267	200	467
lapsen hylkääminen	7	1	10	12	3	6	—	—	20	19	39
huolimattomuus, työhaluttomuus	14	14	50	53	45	27	—	2	109	96	205
työolot	7	4	5	6	3	2	—	—	15	12	27
asuntovaikeudet	88	67	58	56	35	25	—	—	181	148	329
juoppous	13	7	58	31	44	29	—	—	115	67	182
irtolaisuus	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
vapausrangaistus	1	7	2	3	2	—	—	—	5	10	15
lapsen pahoinpitytely	1	3	12	6	15	6	—	—	28	15	43
muu kasvatuskyvyn puute	4	2	32	30	53	35	—	—	89	67	156
Lapsen kohdistuva siiveellisyysrikos yms.	—	—	3	6	2	12	—	—	5	18	23
Muu syy	37	41	106	119	177	190	1	—	321	350	671
Yhteensä	287	231	499	477	469	381	3	2	1 258	1 091	2 349
<i>Toimenpide</i>											
Varoitus	4	3	22	8	29	15	—	—	55	26	81
Suojeluvalvonta	1	—	6	2	5	5	—	—	12	7	19
Epätäydellinen huostaanotto	19	23	54	48	16	20	1	—	90	91	181
Huostaanotto:											
hylkäämisen tai vanhempien kuoleman perusteella	5	1	13	10	10	12	—	—	28	23	51
sopimuksen perusteella vastoin vanhempien tahtoa	95	72	88	83	31	35	—	—	214	190	404
Lausunnot eri viranomaisille	2	—	8	3	1	4	—	—	11	7	18
Muut toimenpiteet	27	4	26	21	35	37	—	—	63	62	125
Ei toimenpiteitä	27	24	85	91	115	105	2	2	229	222	451
Yhteensä	132	104	197	211	227	148	—	—	556	463	1 019
Yhteensä	287	231	499	477	469	381	3	2	1 258	1 091	2 349

Huostaanotetut lapset. Turvattomien lasten huoltotoimiston luetteloissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 2 163 (2 109) turvatonta, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista suurin osa eli 1 541 (1 345) lasta oli sijoitettu yksityishoitoon, nimittäin 788 (659) yksityisiin perheisiin ja 753 (686) yksityisiin lastenkoteihin. Kaikista huostassa olevista lapsista oli 236 (216) eli 10.9 % (10.2 %) ruotsinkielisiä ja 15 (12) eli 0.7 % (0.6 %) vieraskielisiä. Kertomusvuoden aikana otettiin osaston huostaan 776 (801) lasta ja poistettiin 731 (722) lasta, joten toimiston luetteloihin v:een 1951 jäi 1 432 (1 387) lasta.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 77 lasta 5 986 päivää, näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 11 lasta, 2 180 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 12 lasta.

Vajaakykyisiä tai poikkeuksellisia lapsia oli eri laitoksissa vuoden päättyessä 309, yksityisissä hoitokodeissa 23 lasta.

Huoltoa suunniteltaessa pyydettiin psykiatrin tai psykologin lausunnot kaupungin lastenpsykiatrin ja koulupsykologien toimistoista, Malmin kasvatuseuvolasta ja Samfundet Folkhälsanin mentaalihygienisestä neuvolasta, yhteensä 98 (70) tapauksessa.

Poikkeuksellisten lasten lukumäärä ja sijoituspaikat selviävät seuraavasta yhdistelmästä:

Sijoituspaikka	Poikkeuksellisia lapsia								Huoltopäiviä		
	Jäljellä v:sta 1949		Uusia		Yhteensä	Eronneita		Jäljellä v:een 1951		Kaikkiaan	Keskim. hoidokkia kohden
	Poikia	Tytöjä	Poikia	Tytöjä		Poikia	Tytöjä	Poikia	Tytöjä		
Aistivallisten laitokset	2	—	—	2	4	—	—	2	2	1 203	300.8
Kaatumatautisten huoltolaitokset	5	1	—	—	6	—	—	5	1	2 190	365.0
Vajaamielisten laitokset	47	45	3	5	100	4	5	46	45	33 927	339.3
Heikkomielisten lasten lastenkodit	56	25	1	1	83	9	2	48	24	26 803	322.9
Engelmalasten hoito- ja tarkkailukodit	—	1	3	1	5	—	2	3	—	676	135.2
Sairaalat	7	2	—	3	12	4	3	3	2	2 716	226.3
Tavalliset lastenkodit	58	50	17	3	128	15	8	60	45	38 634	301.8
Yksityisperheet Helsingissä	2	3	—	2	7	—	—	2	5	2 161	308.7
» muualla	8	7	—	3	18	2	—	6	10	5 506	305.9
Yhteensä	185	134	24	20	363	34	20	175	134	113 816	313.5

Kaikista vajaakykyisistä lapsista oli syvemmin vajaamielisiä 168, heikkomielisiä 151 ja muuten poikkeavia 44.

Kaupungin omiin laitoksiin sijoitetuista lapsista oli 85 syvemmin vajaamielisiä, 97 heikkomielisiä ja 17 muuten poikkeavia.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin lastenkodeissa v:n 1950 aikana selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Sofianlehdon pikkulasten-koti	Reijolan lasten-koti	Kullatorpan lasten-koti	Malmin lasten-koti	Nukarin lasten-koti	Toivolan koulu-koti	Vas-taan-ottoko-din kou-lulais-osasto	Yh-teensä
V:sta 1949 hoitoon jääneitä.....	112	33	36	38	31	75	52	377
V. 1950 hoitoon otettuja.....	170	105	10	29	3	13	70	400
Yhteensä	282	138	46	67	34	88	122	777
Näistä:								
a) Edelleen toimiston hoidossa ol- len sijoitettiin:								
yksityishoitoon.....	20	15	3	6	—	2	16	62
toiseen lastenkotiin	44	26	7	—	—	3	15	95
sairaalaan	2	1	—	—	1	—	2	6

Jatkoa

	Sofian- lehdon pikku- lasten- koti	Reijolan lasten- koti	Kulla- torpan lasten- koti	Malmin lasten- koti	Nukarin lasten- koti	Toivo- lan kou- lukoti	Vas- taan- ottoko- din kou- lulais- osasto	Yh- teensä
b) Toimiston hoidosta poistettuina luovutettiin:								
vanhempainsa hoitoon	81	55	—	17	1	3	26	183
toiseen maksuttomaan hoitoon	5	3	—	4	—	3	13	28
toisen kunnan hoitoon	5	3	—	1	—	1	1	11
muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	—	—	—	4	2	6
kuoli	6	—	—	—	—	—	—	6
poistettiin muista syistä	—	—	—	—	—	2	8	10
Poistettuja yhteensä	163	103	10	28	2	18	83	407
V:een 1951 jääneitä	119	35	36	39	32	70	39	370

Yksityishoitoon sijoitetut lapset. Yksityisiin lastenkoteihin ja yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. V. 1950 hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana on ollut useammassa hoitopaikassa. Näin on asianlaita maaseudulle yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 4 lapseen, Helsinkiin yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 3 lapseen, Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettuun 4 lapseen ja maaseudun yksityisiin perheisiin sijoitettuun 8 lapseen nähden.

	Yksityisiin lasten- koteihin sijoitet- tuja lapsia		Yksityisiin perhei- siin sijoitettuja lapsia		Yhteensä	
	Helsinkiin	Maaseu- dulle	Helsinkiin	Maaseu- dulle		
V:sta 1949 hoitoon jääneitä	233	133	199	294	859	
V. 1950 hoitoon otettuja	218	169	103	192	682	
	Yhteensä	451	302	302	486	1 541
Näistä:						
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:						
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	14	13	3	6	36	
siirrettiin kunnan lastenkotiin	14	18	12	16	60	
siirrettiin yksityisiin lastenkoteihin	20	13	—	3	36	
siirrettiin sairaalaan	5	2	1	1	9	
b) Toimiston hoidosta poistettuina:						
siirrettiin työhuolto-osastolle	—	—	—	—	—	
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon	1	—	4	—	5	
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	146	93	29	53	321	
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	2	1	1	2	6	
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	—	2	2	
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	22	12	17	15	66	
poistettiin työkykyiseksi tultuaan	4	5	27	20	56	
poistettiin muista syistä	1	1	—	—	2	
kuoli	—	—	—	—	—	
Poistettuja yhteensä	229	158	94	118	599	
V:een 1951 jääneitä	222	144	208	368	942	

Muuten mainittakoon, että Hinthaarassa sijaitsevassa Kodinhoito-opistossa oli 2 tyttöä 601 päivää sekä Kauniaisissa sijaitsevassa Kodinhoito-opistossa oli 4 poikaa yhteensä 340 päivää ja 4 tyttöä yhteensä 498 päivää. Seuraavaan vuoteen jäi 2 poikaa.

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin mahdollisuuksien mukaan sijoittaa sukulaisten luo. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja huoltolautakuntien välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston huoltotarkastajat ja lastenhoidon

neuvoloiden terveyssisaret, kun taasen maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset huoltolautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myöskin lastenhuollontarkastaja apulaisineen suoritti kertomusvuoden aikana tarkastuskäyntejä maaseudulle.

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset lapset saivat käydä kansakoulua, joista vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi toimitti lautakunta 28:lle (21) kansakoulukurssin suorittaneelle lapselle tilaisuuden saada taipumustensa mukaista opillista tai ammatillista jatko-opetusta käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 573 534 mk (663 540 mk), josta saatiin sosiaaliministeriöltä 213 470 mk:n (274 970 mk) korvaus.

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten lukumäärä oli vuoden alussa 294 (286). Näistä erosi 118 (103) ja uusia sijoitettiin 192 (111), joten vuoden päättyessä maaseudulle sijoitettujen lukumäärä oli 368 (294).

Palkattuja asiamiehiä lautakunnalla oli Helsingin maalaiskunnassa, Espoossa, Kirkkonummella, Vihdissä, Siuntiossa, Tuusulassa, Lohjalla, Nurmijärvellä, Sipoossa, Hyvinkäällä, Mäntsälässä, Nummella, Ylivieskassa, Somerolla, Nurmossa, Jokioisissa ja Kiikalessa.

Hoitomaksut yksityisiin perheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempien sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 300 mk:sta 12 000 mk:aan kuukaudelta. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairaanhoito- ja matkakustannukset kuin myöskin sääliittävässä tapauksissa myönnettyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaalikykyiset lapset — lukumäärältään 1 541 (1 345) — aikaisemmin mainitut koulutuskustannukset huomioiden maksamaan yhteensä 39 008 557 mk (27 309 035 mk) eli keskimäärin 25 314 mk (20 305 mk) vuodessa kutakin lasta kohden maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta sekä valtiolta ammattiopetuskustannuksiin saatua osuutta lukuunottamatta.

Suojeluvälvonta. Suojeluvälvontaan jäi edelliseltä vuodelta 7 (6) lasta. Vuoden aikana poistettiin välvonnasta 7 (2) lasta ja välvontaan määrättiin uusina tapauksina 46 (3) lasta, joten v:een 1951 jäi 46 valvottavaa.

Aviottomien lasten välvonta. Aviottomien lasten hoidon ja kasvatuksen välvonnasta vastaa turvattomien lasten huoltotoimisto lastensuojelulautakunnan päätöksen ¹⁾ perusteella. Kertomusvuoden aikana oli 3 626 aviotonta lasta toimiston välvonnassa.

Kasvattilapset. Lastensuojelulain säännösten mukaan tulee lastensuojelulautakunnan valvoa toiminta-alueillaan olevien kasvatti- eli sellaisten lasten hoitoa ja kasvatusta, joita yksityiset ilman lastensuojelu- tai huoltolautakunnan välitystä ovat jättäneet vieraan henkilön tai jonkun sukulaisensa hoitoon joko ilman hoitomaksua tai korvausta vastaan. Lastensuojelulautakunnan välvonnassa alaisina oli kertomusvuonna yhteensä 691 (889) kasvattilasta, joista poikia 324 (422) ja tyttöjä 367 (467). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 342 (500) ja aviolapsia 349 (389).

Lastensuojeluviraston huoltotarkastajat huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen välvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Jälkihuolto. Yksityisiin hoitokoteihin sijoitetut lapset eivät yleensä ole kaivanneet jälkivälvontaa, koska asianomaiset kasvattajat ovat hyvin huolehtineet heistä. Jotkut maalta kaupunkiin siirtyneet 16 vuotta täyttäneet lapset ovat joutuneet toimiston välvottaviksi. Edelliseltä vuodelta jäi jälkivälvontaan 6 lasta. Kertomusvuonna määrättiin välvontaan 4 lasta, joten jälkihuoltoa saavia oli vuoden lopussa 10. Toivolan koulukodin ent. hoidokkeja välvottiin laitoksesta käsin. Heidän lukumääränsä oli vuoden lopussa 15.

Nuoret kotiapulaiset. Kotiapulaislain nojalla määrättiin kertomusvuoden aikana välvontaan 26 nuorta kotiapulaista ja poistettiin luetteloista 8. Edelliseltä vuodelta jäi välvontaan 11, joten vuodelle 1951 siirtyi 29 valvottavaa nuorta kotiapulaista.

Lasten kesävirkestystoiminta. Tarjotaksean varattomienkin perheiden lapsille mahdollisuuden päästä kesäksi maalle lastensuojeluvirasto jakoi rautatielippuja 15 vuotta nuoremille lapsille ja aivan pienten lasten saattajille. Näin jaettiin lippuja kaikkiaan 567 (496), joista 357 (272) lapsille ja 210 (224) saattajille. Edelleen hankittiin sellaisille lap-

¹⁾ Lastens. lk. 19 p. lokak. 1948 27 §.

sille, joiden vanhemmilla ei ollut sukulaisia tai tuttavuuksia, jotka olisivat ottaneet lapset hoitoonsa ilman maksua, vanhempien avustuksella maksuttomia ja maksullisia kesäkoteja 256 (46), jolloin turvattomien lasten huolto-osasto tarpeen mukaan välitti hoitomaksut. Eräissä tapauksissa lapset saivat olla koko kesän maalla, muuten oli oleskelu lyhyempiaikaista. Ennen lasten maalle lähettämistä toimitettiin terveystarkastus. Useimmat lapset tutki lautakunnan lääkäri joko lastensuojeluvirastossa tai omalla vastaanottolallaan.

Kustannukset edellä mainituista matkalipuista nousivat 274 940 mk:aan (261 960 mk).

Lasten leikkikenttätöiminta. Sellaisille lapsille, jotka eivät syystä tai toisesta päässeet maalle, järjestettiin leikkikenttätöimintää eri puolilla kaupunkia, nim. Vallilassa, Eläintarhassa, Hietarannassa, Kaivopuistossa, Toukolassa, Taka-Töölössä, Pirkkolan omakotialueella, Malmilla ja Lauttasaassa, kaikkiaan 9 eri kentällä. Näille ilmoittautuneita lapsia oli yhteensä 4 625 (3 174). Keskimäärin päivää kohden koko kesän aikana oli kentillä 1 210 (771) lasta jakautuen kutakin kenttää kohden seuraavasti: Eläintarha 164, Hietaranta 172, Pirkkola 145, Kaivopuisto 194, Töölö 94, Vallila 101, Toukola 110, Malmi 105 ja Lauttasaari 125.

Kokoukset. Turvattomien lasten huolto-osasto piti 14 (17) kokousta. Käsiteltyjen asioiden lukumäärä oli 1 684 (1 213).

Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria henkilöitä koskevia ilmoituksia saapui toimistoon v:n 1950 aikana kaikkiaan 823 (802), jotka ilmoitusten tekijän, ilmoitusten syyn sekä sen aiheuttamien toimenpiteiden mukaan ryhmittäytyivät seuraavasti:

	Alle 16 v.		16—17 v.		Kaikkiaan		
	Poi- kia	Tyt- töjä	Poi- kia	Tyt- töjä	Poi- kia	Tyt- töjä	Yh- teensä
<i>Ilmoituksen tekijä</i>							
Kouluviranomainen	48	24	3	3	51	27	78
Poliisi- ja oikeusviranomainen	325	21	133	50	458	71	529
Huoltoviranomainen	19	7	1	3	20	10	30
Lastensuojeluviranomainen	21	2	8	3	29	5	34
Yksityinen henkilö	61	30	28	33	89	63	152
V. 1950 saapuneita ilmoituksia yhteensä	474	84	173	92	647	176	823
<i>Ilmoituksen syy</i>							
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:							
Luvaton ansiotoimi	2	—	—	1	2	1	3
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	42	14	3	3	45	17	62
Lsl. 8 § 2 mom:							
Rangaistava teko:							
Syyttäjän käsittelemättä	349	33	3	—	352	33	385
Syyttäjä jättänyt syyttämättä, LNR 2 §.....	1	—	7	1	8	1	9
Oikeus jättänyt tuomitsematta, LNR 3 §	8	1	25	10	33	11	44
Ehdollinen tuomio	4	1	12	9	16	10	26
Irtolaistapainen elämä	54	27	43	55	97	82	179
Tavattu juopuneena	4	—	70	4	74	4	78
Muu syy	10	8	10	9	20	17	37
V. 1950 saapuneita ilmoituksia yhteensä	474	84	173	92	647	176	823
V:sta 1949 jäljellä olevia ilmoituksia	70	13	22	10	92	23	115
Kaikkiaan	544	97	195	102	739	199	938
<i>Kohdistetut toimenpiteet</i>							
Osaston määräämä tai vahvistama toimenpide:							
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus.....	193	14	54	6	247	20	267
Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta, toistaiseksi huostaanotto	6	3	—	1	6	4	10
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta:							
Toimitettu kotikuntaansa	12	3	13	5	25	8	33
Toimitettu lääkärinhoitoon	—	—	—	—	—	—	—
Muu toimenpide	10	1	3	1	13	2	15

Jatkoa

	Alle 16 v.		16—17 v.		Kaikkiaan		
	Poi- kia	Tyt- töjä	Poi- kia	Tyt- töjä	Poi- kia	Tyt- töjä	Yh- teensä
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suoje- luvalvojan määrääminen	67	10	23	12	90	22	112
Lsl. 9 § 1 mom., huostaanotto	2	—	—	—	2	—	2
Lsl. 11 §, kodin ulkopuolella kas- vattaminen, sopimuk- sen nojalla	21	6	3	2	24	8	32
Lsl. 12 §, kodin ulkopuolella kas- vattaminen, lastensuo- jelulautakunnan päätöksen nojalla	7	1	2	5	9	6	15
Nuorisonhuoltajan toimenpide tai ei mitään toimenpi- dettä	116	42	58	45	174	87	261
V. 1950 käsitellyjä asioita yhteensä	434	80	156	77	590	157	747
V:een 1951 jääneitä ilmoituksia	110	17	39	25	149	42	191
Kaikkiaan	544	97	195	102	739	199	938

Ilmoitukset koskivat 734 lasta ja nuorta henkilöä, joista alle 16 vuotiaita poikia oli 423 ja tyttöjä 80 sekä 16—17 vuotiaita poikia 148 ja tyttöjä 83.

Tutkimuksen yhteydessä pyydettiin psykiatrilääkärin lausunto kaupungin lastenpsykiatrin toimistosta 47, koulupsykologien toimistosta 77, Samfundet Folkhälsan i svenska Finland-nimisen järjestön mentaalihygienisestä neuvolasta 14 ja Kivelän sairaalan hermo- ja mielitautiosaston lääkäriltä 10, yhteensä 148 tapauksessa, minkä lisäksi eräitä hoidokkeja ohjattiin psykiatrilääkärin yksityisvastaanotolle. Työnvälitystoimiston ammatinvalintapsykologilta pyydettiin lausunto 17 tapauksessa, minkä lisäksi ammatinvalintapsykologi suoritti soveltuvuustutkimuksia Ryttylän koulukodissa 13 oppilaasta.

Lastenhuoltolaitokset. Suojelukasvatustoimiston kaupungin lastenhuoltolaitoksiin sijoittamien lasten ja nuorten henkilöiden vaihtuminen ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltolaitos	Lapsia					Huoltopäiviä	
	Jäljellä vsta 1949	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1951	Kaikkiaan	Keski- määrin hoidok- kia koh- den
Ryttylän koulukoti	55	42	97	24	73	23 704	244.4
Toivoniemen koulukoti	11	15	26	11	15	5 299	203.8
Tavolan koulukoti	18	—	18	18	—	2 700	150.0
Vastaanottokoti	13	73	86	77	9	5 850	68.0
Ammattioppilaskoti	9	11	20	13	7	2 866	143.3
Yhteensä	106	141	247	143	104	40 419	163.6

Tavolassa oli lisäksi 2 turvatonta poikaa, jotka molemmat erosivat, sekä ammattioppilaskodissa 37 turvatonta poikaa, joista 23 oli jäljellä edellisestä vuodesta ja 14 oli kertomusvuoden aikana kotiin otettuja, 14 erosi ja 23 jäi kodin hoitoon v:een 1951. Turvattomien lasten huoltopäiviä oli Tavolassa 286 ja ammattioppilaskodissa 8 407.

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 235 lasta. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 105 poikaa ja 36 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 76 poikaa ja 18 tyttöä. Huoltopäiviä oli 48 322.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa 9 lasta yhteensä 877 päivää; 4 poikaa oli sitäpaitsi ollut jossain muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 2 tyttöä.

Pysyvässä valvonnassa olleet näkyvät seuraavasta taulukosta:

1) Hoidokin siirtyessä kaupungin hoitolaitoksesta toiseen tulee hän lasketuksi sekä laitoksesta eronneena että laitokseen otettuna hoidokkina ja sisältyy siis kahdesti kokonaissummaan.

	Suojelu- valvonnan alaisia				Laitoshuollon jälkivalvon- nan alaisia tai perheisiin sijoitettuja		Valvottavia			
	Valvojan ollessa							Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
	Lasten- suoje- lu- viranom.	Lasten- suoje- lu- viranom.	Yksityi- nen hen- kilö	Yksityi- nen hen- kilö	Lasten- suoje- lu- viranom.	Lasten- suoje- lu- viranom.	Yksityi- nen hen- kilö			
Jäljellä v:sta 1949	178	19	79	—	183	93	276			
V. 1950 valvontaan tulleita	103	11	45	12	124	47	171			
Yhteensä	281	30	124	12	307	140	447			
Näistä:										
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avioliittoon, kuoli tai valvonnan määräaika päättyi	11	2	14	2	11	18	29			
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	37	8	12	1	41	17	58			
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitet- tiin jälleen laitoshoittoon	21	9	18	2	35	15	50			
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	3	—	2	—	1	4	5			
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huoltolautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto-osaston huollettavaksi	8	—	—	1	9	—	9			
V:een 1951 jääneitä	201	11	78	6	210	86	296			
Yhteensä	281	30	124	12	307	140	447			

Ansiotyötä koskevan luvan myönsi suojelukasvatustulosasto 97 alaikäiselle henkilölle.

Jälkihuolto. Laitoksista poistettujen tyttöjen jälkihuoltoa varten on suojelukasvatustulosastossa edelleen sosiaaliministeriön palkkaama naispuolinen työntekijä.

Alaikäiset lainrikkokojat. Suojelukasvatustulosastomiston puolesta hoiti nuorista rikoksenteiki-
jöistä annetun lain määräämät tehtävät Vankeusyhdistyksen ylläpitämä nuorisonval-
vontatoimisto. Tämä suoritti henkilötutkinnat Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan
ei 21 vuotta täyttäneinä rangaistavan teon tehneistä, syytteen asetetuista ja huolehti
nuorisonhuoltajan tarkastuksen alaisena mahdollisesti tuomittujen nuorten rikoksenteiki-
jien valvonnan järjestelystä sekä, milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18 vuotiaana tehnyt rikok-
sensa, lastensuojelulain määräämästä lautakunnan edustuksesta oikeudessa. Poliisi-
kuulusteluissa oli läsnä suojelukasvatustulosastomiston edustaja.

Useat yksityiset kansalaiset toimivat kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien tai siveel-
lisesti hairahtuneiden alaikäisten valvojina. Näille maksettiin palkkiota 350 mk kuukau-
dessa valvottavaa kohden. Samasta määrärahasta myönnettiin valvottaville tilapäisiä
avustuksia, kuten kirjoja ja urheiluvälineitä, tunnustukseksi hyvästä käytöksestä.

Nuorisoriikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot rikospoliisin v:n
1950 aikana tutkimista rikokseen syylliseksi todetuista alaikäisistä henkilöistä:

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Alle 15-vuotiaita	307	5	312
15—17- »	154	30	184
18—20- »	191	70	261
Yhteensä	652	105	757

Poliisilaitoksen huolto-osastossa pidätettiin v. 1950 irtolaistapaisen elämän takia 51
alle 18-vuotiaasta henkilöä, joista poikia 28 ja tyttöjä 23. Pidätyksiä saman henkilön uusiin-
tuneet pidätykset mukaanluettuina oli 65, joista 32 poikia ja 33 tyttöjä koskevia.

V:n 1950 aikana saapui suojelukasvatustulosastomistolle seuraavat tiedot poliisin pidättä-
mistä alle 18-vuotiaista juopuneista: pidätyksiä oli 71, kaikki poikia koskevia, ja pidätet-
tynä oli 61 eri henkilöä.

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustulosastomiston huollettaviksi alle 15 vuotiaana
rikoksensa tehneet sekä ne 15—17-vuotiaana rikoksen tehneet, jotka nuorista rikoksen-

tekijöistä annetun lain nojalla jätettiin syyttämättä tai tuomitsematta. Tuomituista 15—17-vuotiaana rikoksen tehneistä tuli osa suojelukasvatustoimiston huollettaviksi osan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteitten varaan tai ehdollisesti tuomittuina oikeusministeriön määräämään valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki edellä mainitut irtolaistapaisten elämän takia ilmoitetut tai juopuneena pidätetyt, lukuunottamatta niitä, jotka jäivät huoltolautakunnan huollettaviksi, koska olivat jo täyttäneet 18 v. ennen kuin toimenpiteisiin voitiin ryhtyä.

Kaikki suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulleet em. tapaukset sisältyvät alussa mainittuihin tilastoihin.

Kokoukset. Suojelukasvatusosasto piti vuoden aikana 16 kokousta.

Aviottomien lasten huoltotoimisto

Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomien lasten huoltotoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat aviottomien lasten tiedusteleminen ja luetteloiminen, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen sekä elatusmaksujen periminen, kun sensijaan äitien opastaminen lastenhoidossa, lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen tapahtuivat lastenhuollontarkastajan ja turvattomien lasten huoltotoimiston toimesta, kuten aikaisemmin on selostettu.

Lokakuun 1 p:stä 1948 lukien liitettiin lastenvalvojan valvontaan ja hoitoon asumis- ja avioerolapset, elokuun 20 p:nä 1948 lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain perusteella. Kun ensiksi mainittuun päivään saakka lasten äidit olivat saaneet vointinsa ja kykynsä mukaan koettaa periä sopimuksiin tai oikeuden tuomioihin perustuvia elatusmaksuja erossa-asuvilta tai entisiltä miehiltään, oli elatusmaksujen laiminlyönti tullut peräti yleiseksi. Lastenvalvojan toimesta hankittiin kertomusvuonna erinäisiä sopimuksia ja 129 tapauksessa oikeuden päätös lasten elatuksesta, mutta pääasiallinen toiminta kohdistui kuitenkin elatusapujen perimiseen eri tavoin, viime kädessä toimittamalla laiminlyöjät työlaitokseen maksamaan työllään lastensa elatusta. Työlaitosesityksiä tehtiin lääninhallitukselle avioero- ja asumuserolasten kohdalta 740 sekä aviottomien lasten kohdalta 285 tapauksessa. Lääninhallituksen päätös saatiin edellisten osalta 337 ja jälkimmäisten osalta 110 tapauksessa. Aviolasten elatusavun maksajien laiminlyöjiä oli lastenvalvojan luetteloissa kertomusvuoden lopussa 1 740.

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luku oli seuraava:

V:sta 1949 jäljellä olevia	3 098	Luettelosta poistettuja	509
Uusia hoidokkeja	528	V:een 1951 jääneitä	3 117

Seuraavat yhdistelmät valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätystä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

	Äitejä	Elatusvelvollisia	Ikä, vuotta	Äitejä	Elatusvelvollisia
Siviilisäätty			—15	4	—
Naimattomia	2 711	1 412	16—19	303	86
Leskiä ja laillisesti eronneita	319	208	20—24	973	600
Naineita	58	693	25—29	806	585
Tietoja puuttuu	29	804	30—34	575	455
			35—39	349	304
Yhteensä	3 117	3 117	40—49	91	280
			50—	—	81
			Tietoja puuttuu	16	726
			Yhteensä	3 117	3 117

Ammatti	Äitejä	Elatus- velvollisia
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	66	206
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	34	147
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	219	173
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	518	261
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	889	867
Muita työntekijöitä	200	354
Merimiehiä ja kalastajia	2	109
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palvelus- kuntaa	115	211
Yksityisiä palvelijoita	667	1
Muun elinkeinon harjoittajia	22	8
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	385	780
	Yhteensä 3 117	3 117

Aviottomien lasten hoitoa valvoivat huoltotarkastajat ja lastenhoidonneuvolain hoitajat käyden tarkastamassa nuorempien lasten hoitopaikkoja kerran kuukaudessa ja vanhempien vähintään 4 kertaa vuodessa. Tällöin seurattiin lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä annettiin äideille ohjeita lasten järkipäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Milloin lasten katsottiin olevan sairaanhoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Huoltotarkastajien ja lastenhoidonneuvolain hoitajien tiedonantojen mukaan lasten hoito-olot olivat seuraavat:

Äitinsä luona olevista lapsista sai:	%	Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	78.9	Hyvän hoidon	83.3
Suhteellisen hyvän hoidon	20.5	Suhteellisen hyvän hoidon	16.7
Epätyydyttävän hoidon	0.6	Epätyydyttävän hoidon	—

Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
Hyvässä kunnossa	72.0	Hyvässä kunnossa	83.5
Suhteellisen hyvässä kunnossa	25.2	Suhteellisen hyvässä kunnossa	12.8
Epätyydyttävässä kunnossa	2.8	Epätyydyttävässä kunnossa	3.7

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli v:n 1950 aikana 33, joista kuollessaan 20 oli sairaalassa, 3 lastenkodissa, 4 kotona, 3 hoitokodissa, 1 kotimatalla sairaalasta ja 2 lapsen kuolinpaikka oli tuntematon.

Kuoleman syy		Kuoleman syy	
Aivokalvontulehdus	2	Keuhkotauti	1
Aivoverenvuoto	1	Synnynnäinen heikkous	3
Epämuodostunut	1	Tukehtuminen	1
Hinkkuyskä	1	Äkillinen maha- ja suolitulehdus	2
Kaasumyrkytys	1	Äkillinen tartuntatauti	2
Keskosia	8	Tuntematon	2
Keuhkokuume	8		
		Yhteensä 33	

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja tavallisesti äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskeisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi määrajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskeisellä ja lautakunnan hyväksymällä sopimuksella 195 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 34.

Oikeudessa oli edellisestä vuodesta siirtyneitä juttuja vireillä 20 ja uusia haasteita otettiin 206. Koska näistä 40 tapauksessa ei vastaajaa saatu laillisesti haastetuksi ja kun 18 juttua sovittiin sekä 28 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin siis oikeudessa lopullisesti 140 elatuskannetta. Jutuista voitettiin 124, hävittiin 16 riittämättömien todistusten vuoksi ja 1 tapauksessa oli oikeudenkäynnistä toistaiseksi luovuttava siksi, että lapsen äiti kieltäytyi antamasta selvitykseen tarpeellista tietoa, sillä hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esinnyttiin oikeudessa 504 kertaa.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muillekin huoltoviranomaisille pyynnöstä virka-apua lastenvalvojen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyynnöiden kokonaismäärä oli 412.

Lähetettyjen kirjeiden luku oli kertomusvuonna 12 451 kuten jo toisessa yhteydessä mainittiin.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

Tulot:

Siirto v:sta 1949:	Avioliosten puolesta, mk	Aviottomien lasten puo- lesta, mk	Yhteensä, mk
Lastenvalvojan säästötilin, postisiirtotilin ja kassan saldo			692 876
Valvottujen säästötilien saldo.....	200 186	5 737 340	5 937 526
Helsingiläisille lapsille perityt elatusmaksut	19 788 076	21 783 613	41 571 689
Ulkokuntalaisille lapsille perityt elatusmaksut	68 490
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	509 833	2 930 538	3 440 371
Yksityisiltä perityt tilapäisten avustusten korvaukset .	.	.	38 075
Kaupungin suorittamat tilapäisten luontoisavustusten korvaukset	149 539
Yksityisiltä perityt oikeuskulujen korvaukset	96 054	352 982	449 036
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset ...	246 339	203 179	449 518
Korkotuloja joulukuun 31 p:nä 1950:			
Lastenvalvojan säästötili ja postisiirtotili	37 799
Valvottujen säästötilit	12 994	284 869	297 863
			<u>Yhteensä 53 132 782</u>

Menot:

	Avioliosten puolesta, mk	Aviottomien lasten puo- lesta, mk	Yhteensä, mk
Helsingiläisille äideille suoritettavat lastenhoitoavustukset	19 418 191	21 405 494	40 823 685
Ulkokuntien lastenvalvojille suoritettavat maksut	68 490
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	509 833	2 930 538	3 440 371
» » tilapäisten avustusten korvaukset	3 040
Myönnettyt tilapäiset raha-avustukset	35 035
» » luontoisavustukset	149 539
Oikeuskuluihin käytetty	342 393	556 161	898 554
Kaupungille maksettu lastenvalvojan säästötilin ja postisiirtotilin korko	37 799
Siirto v:een 1951:			
Lastenvalvojan säästötilin, postisiirtotilin ja kassan saldo	911 043
Valvottujen säästötilien saldo.....	396 847	6 368 379	6 765 226
			<u>Yhteensä 53 132 782</u>

Lastenvalvojan oikeuskuluihin ja kansliamenoihin sekä aviottomien lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi oli varattu lautakunnan menoarvioon 600 000 mk:n suuruinen määräraha, mutta tarvittiin tähän 1 086 168 mk, josta kuitenkin saatiin v. 1950 takaisin perityksi 487 111 mk, mikä selviää edellä olevasta tiliselvityksestä. Helsingissä

yksityisiin perheisiin sijoitetuille lapsille ja heidän hoitajilleen järjestettiin yhteinen joulujuhla.

Ottolapsiksi hyvin lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin asianomaisten äitien suostumuksella 90 (62) aviotonta lasta.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto

Äitiysavustukset. V:n 1950 aikana oli erityishuolto-osastolla 22 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 6 002 (edellisenä vuonna 6 973) anomusta. Anomuksista hyväksyttiin 5 927 (6 917) ja hylättiin 75 (56). Äitiysavustuksen määrä oli 4 500 mk syntynyttä lasta kohden ja myönnettiin se varallisuudesta riippumatta kaikille, jotka olivat käyneet lääkärin, kättilön tai äitiysneuvolan tarkastuksessa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä ja noudattaneet tällöin saamiaan ohjeita tai jotka olivat esittäneet pätevän syyn tämän ehdon laiminlyöntiin.

Anomuksia ottivat vastaan lastensuojeluviraston lisäksi äitiysneuvolat ja liitosalueen kättilöt. Lastensuojeluvirastoon jätettiin 2 394 (2 453) ja neuvoloihin 3 608 (4 520) anomusta.

Äitiysavustuksen hakijoista oli 5 650 (6 547) naimisissa olevaa ja 352 (426) naimatonta. 81 (78) anojaa synnytti kaksoset.

V:n 1950 loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 27 543 300 mk (27 648 250 mk), josta luontoisavustuksia 6 175 400 mk:n (3 735 050 mk) arvosta. Luontoisavustukset olivat 2 800—3 000 mk:n hintaisia lastenvaatteita sisältäviä pakkauksia. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin kaupungin kustannuksella.

Perhelisät. Vuoden aikana käsiteltiin kaikkiaan 1 847 (edellisenä vuonna 1 748) perhelisäanomusta, joista 441 (437) leskien ja 112 (95) työkyvyttömiä anomuksia. Anomuksista hylättiin 61 (41), joista 42 (22) tapauksessa veroäyrien määrä huomattavasti ylitti ylimmän sallitun rajan, ja 19 (19) tapauksessa tapahtui hylkääminen muista syistä. Verotettavan tulon raja oli v. 1950 toimitetun verotuksen perusteella 2-lapsisella perheellä 1 400, 3-lapsisella 1 680, 4-lapsisella 2 000, 5-lapsisella 2 400, 6-lapsisella 2 800 äyriä jne. Perhelisää saaneilla 1 739 (1 644) perheellä oli lisäksi oikeutettuja lapsia yhteensä 6 910 (6 586), joista 6 756 (6 423) alle 16-vuotiasta ja 151 (159) sellaista 16 vuotta täyttäneitä, mutta alle 20-vuotiasta, jotka huomioitiin perhelisää myönnettäessä sen takia, että he jatkoivat koulunkäyntiään tai opintojaan, sekä 3 (4) sellaista 16 vuotta täyttäneitä lasta, jotka huomioitiin työkyvyttömyyden takia.

Perhelisää saaneista perheistä oli 263 (189) sellaisia, joille lautakunta myönsi perhelisän harkinnan perusteella, vaikka maksuunpantujen veroäyrien määrä ylitti valtioneuvoston vahvistaman enimmäismäärän. Perhelisän määrä oli edelleenkin 4 000 mk perhelisään oikeutettua lasta kohden.

Perhelisän saajien lapset jakaantuivat eri suuruisiin perheisiin seuraavasti:

Lasta perhettä kohden	Perheitä	Lasta perhettä kohden	Perheitä
2	328	6	112
3	132	7	43
4	786	8	14
5	322	9	1
		10	1
			<hr/>
			Yhteensä 1 739

Ammatin mukaan jakaantuivat perhelisän saajat seuraavasti:

Valtion, kunnan tai seurakunnan viran- ja toimenhaltijoita	240	Työnjohtoasemassa olevia	20
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	62	Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä...	833
Liike- ja varastoapulaisia	183	Muita työntekijöitä	193
Autonkuljettajia	69	Leskiä, työkyvyttömiä ja muita ilman ammattia olevia	139
			<hr/>
			Yhteensä 1 739

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisämäärästä 10 760 000 mk:sta (10 014 000 mk) jaettiin suurille perheille 7 146 000 mk (6 629 000 mk), leskien perheille 2 590 000 mk (2 570 000 mk) ja työkyvyttömiä perheille 1 024 000 mk (815 000 mk).

Perhelisänsaajat hankkivat suureksi osaksi itse haluamansa tarvikkeet esittäen niistä hyväksyttävän tilityksen. Kaupungin työtupa välitti myös huomattavan määrän, varsinkin vuodevaatteita, ja Väestöliiton kautta hankittiin enimmäkseen huonekaluja ja vuoteita. UNICEFin lahjoittamaa villalankaa jaettiin 800 kg. Perhelisävaroista käytettiin viljelysten edistämiseen 22 450 mk, asuinrakennusten kunnostamiseen 271 030 mk, sänkyihin ja vuodevaatteisiin 4 204 588 mk, huonekaluihin 361 780 mk, astioihin ja taloustarvikkeisiin 462 357 mk, vaatetukseen 5 310 295 mk ja muihin luontoissuorituksiin 127 500 mk.

Perhelisän hakijoitten luo tehtiin vuoden kuluessa 3 848 (3 608) kotikäyntiä, joilla tarkkailijat tutustuivat perheitten taloudellisiin ja terveydellisiin olosuhteisiin ja neuvottelivat perhelisän tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Lähetetyt kirjeet. Kuten toisessa yhteydessä jo on mainittu, lähetti lastensuojeluviraston äitiysavustus- ja perhelisätoimisto kertomusvuoden aikana 8 860 (10 304) kirjettä.

Työhuoltotoimisto

Sotaorpojen työhuolto. Työhuoltotoimiston kortistossa oli v:n 1950 päättyessä 1 937 (1 905) orpoa, joista tyttöjä 815 ja poikia 1 022.

Sotaorpojen työhuollosta annetun lain mukaisia esityksiä tehtiin sosiaaliministeriölle 157 oppi- tai ammattikouluavustuksen myöntämiseksi näissä kouluissa opiskeleville orvoille. Ministeriö antoi myönteisen päätöksen 135 esitykseen, 8 tapauksessa päätös saatiin vasta v:n 1951 puolella ja 14 hakemusta evättiin. Kertomusvuonna ja edellisinä vuosina annettujen päätösten mukaisesti 236 (153) orvon työhuoltokustannukset suoritettiin toimistosta käsin ja nousivat ne kaikkiaan 3 571 052 mk:aan (2 192 469 mk).

Tilapäisavustusten saamiseksi toimisto teki lisäksi 39 (43) esitystä 36:n taloudellisissa vaikeuksissa olevan orvon puolesta. Avustuksina, joiden suuruus vaihteli 2 000 mk:sta 12 000 mk:aan, jaettiin 34 orvolle yhteensä 170 850 mk (184 500 mk), mihin summaan sisältyy myös kertomusvuoden puolella suoritettut, edellisen vuoden päätöksiin perustuvat erät.

Mainittakoon, v. 1949 tehtyyn sotaorvon työvälinaavustusanomukseen¹⁾ saatiin myönteinen päätös ja orpo sai ammattiopintojen avustuslain nojalla 9 000 mk:n arvoiset hienomekaanikon työvälinaat.

Kaikkiaan oli huollon kohteena 275 orpoa ja suoritettiin näille eri perusteilla yhteensä 4 736 908 mk (2 376 969 mk) huoltoavustuksina.

Sotaleskien työhuolto. Kertomusvuoden lopussa oli toimiston kirjoissa 1 811 (1 808) sotaleskä.

Sotaleskien työhuollosta annettujen säännösten perusteella toimisto teki sosiaaliministeriölle 155 (135) erilaatuista työhuolto- ja avustusesitystä. Ammattikoulustuhakemuksiin tuli myönteinen päätös 9 (11) tapauksessa ja työvälinaat koskevia anomuksia ratkaistiin myönteisesti 10 (16). Näiden työhuoltomenojen yhteinen määrä nousi 163 708 mk:aan (483 790 mk). Presidentti Kallion rahastosta anottiin 9 leskelle tilapäisavustusta, mutta rahaston varojen niukkuuden vuoksi ei anomuksia otettu huomioon.

Sairausavustusanomuksia lähetettiin niinkään 121 (79) ja myönnettiinkin 77 leskelle eri suuruisina avustuksina yhteensä 366 670 mk (329 621 mk).

Huoltoavustuksina jaettiin siis 121 (107) leskelle yhteensä 530 378 mk.

Ammattiopintojen avustaminen. Toimiston kirjoissa oli vuoden alussa 981 (950) sellaista opiskelijaa, joiden avustaminen jatkui edellisinä vuosina annettujen päätösten perusteella. Kertomusvuonna käsiteltiin uusia laina- ja apurahahakemuksia 741 (919). Myönteinen päätös saatiin 582 tapauksessa, joista 453 (532) oli helsinkiläisiä nuoria ja 129 (281) maaseudulta olevia ja täällä opiskelevia koskevia esityksiä. Uusien lainojen ja apurahojen määrä nousi 19 665 797 mk:aan (32 227 665 mk), joista helsinkiläisten opiskelijain osalle tuli 15 066 600 mk (19 946 600 mk). Kaikkiaan maksettiin opintoavustuksina 23 153 878 mk ja palautettiin valtiolle opiskelun keskeyttämisen ym. vuoksi 2 163 725 mk. Kaupungin talousarvioon otetusta 1 milj. mk:n määrärahasta jaettiin avustuksina 999 817 mk

¹⁾ Ks. v:n 1949 kert. s. 185.

(998 010 mk). Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyjä lausuntoja annettiin 124 (110) opiskelijalle.

Aktiivisen huollon kohteena oli yhteensä 1 563 opiskelijaa.

Invalidihuolto. Paikkakunnalla asuvien invalidien huoltoesityksiä toimisto invalidihuoltosäädösten mukaisesti edelleenkin hoiti. Kertomusvuonna annettiin 575 (639) lausuntoa anomusten johdosta ja 431 (474) anomukseen saatiin myönteinen päätös, 98 (113) evättiin ja 46 (49) anomuksen johdosta päätös saatiin vasta seuraavan vuoden puolella. Koska aloitteentekijöinä saattavat olla eri huoltoelimet, joille tavallisesti päätöksen toimeenpanokin määrätään, joutui toimisto hoitamaan vain osan huoltotapauksista alusta loppuun asti.

Lääkintähuoltona myönnettiin sairaalahoitoa 55 tapauksessa, tekojäseniä, tukisidoksia, invalidipyöriä ym. apulaitteita 159 tapauksessa, lääkkeitä 100 tapauksessa. Näiden menojen kunnalle aiheuttamien kustannusten peittämiseksi anottiin valtiolta 1 221 094 mk:n korvaus.

Anomuksesta myönsi sosiaaliministeriö 23 invalidille ammattikoulutusta varten lainan tai apurahan ja yhdessä tapauksessa myönnettiin perheelle huoltoraha. Koulutusmenoina suoritti toimisto yhteensä 168 900 mk lainoina ja apurahoina sekä 139 272 mk huoltomenoina.

Oman yrityksen perustamiseen ja työvälineiden hankintaan saatiin 34 invalidille avustuksina 233 461 mk ja korottomina lainoina 605 000 mk.

Ehkäisevän köyhäinhoidon määrärahasta maksettiin edellä mainittujen huoltomenojen lisäksi 140 625 mk sosiaaliministeriön määräysten mukaisesti.

Hakemuksesta myönnettiin 76 invalidille invalidirahaa, jonka enimmäismäärä oli 24 000 mk.

Kunnallisia invalidivaroja käytettiin edellä mainittujen valtion myöntämien varojen lisäksi 524 433 mk.

Sotainvalidien työhuoltotoimiston pyynnöstä annettiin 76 lausuntoa työvälineapua tai koulutusta anovien sotainvalidien työhuollon tarpeen selvittämiseksi.

Kokoukset ym. Työhuolto-osaston kokouksia oli 16. Lähetettyjen postilähetysten luku oli 8 916.

Eräitä yhdistelmätietoja

Lastensuojelulautakunnan täysihuollossa oli edelliseltä vuodelta jäljellä kaikkiaan 1 634 lasta. Kertomusvuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 888 lasta (edellisenä vuonna 942), joten vuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 2 522 (2 508) lasta. Näistä oli 2 153 turvatonta ja 359 suojelukasvatusta tarvitsevaa lasta tai nuorta henkilöä. Sitä paitsi oli 10 lasta osan vuodesta turvattomien lasten huoltotoimiston ja osan vuodesta suojelukasvatustoimiston huollossa.

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 1 630 eli 64.6 % ja aviottomia 892 eli 35.4 %. Turvattomiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 63.0 ja 37.0 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 74.0 ja 26.0. Kaikista aviotosyntyisistä lapsista oli 1 145:llä eli 70.2 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 380:llä eli 23.3 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 105 eli 6.4 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 446:lla eli 50.0 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 403:lla eli 45.2 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 43:lla eli 4.8 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nim. 1 919 eli 78.1 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 52 ja muualla Uudenmaan läänissä 88, joten muualla syntyneitä oli ainoastaan 397 eli 16.2 %. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus oli 1 872:lla eli 74.2 %:lla Helsingissä, 19:llä kaupunkia ympäröivissä kunnissa sekä 33 muualla Uudenmaan läänissä. Vain 126:lla oli kotipaikkaoikeus jossakin muussa maan kunnassa, kun taas 245 lapsen hoitokustannukset valtiokorvasi.

Jotta saataisiin selvitettyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, on heidät ryhmitetty vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ym. ammattityöntekijäin lapsia 1 043 eli 41.4 %, muiden työntekijäin 423 eli 16.8 %, palvelijoiden

209 eli 8.3 %, itsenäisten liikkeenharjoittajain 200 eli 7.9 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 327 eli 13.0 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 79 eli 3.1 %.

Kodeissa toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen miksi edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan, useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtunut seikka. Ainoastaan 579:ssä eli 23.0 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 231 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistiviallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 348 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sensijaan 1 535:ssä eli 60.9 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 302 eli 12.0 % lapsista otettiin huollettavaksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskyky, 339:lta eli 13.4 %:lta oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 241 lasta eli 9.6 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 444 lapsen, 17.6 %:n, vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 130 tapauksessa, 5.2 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Aidinkieli oli 2 200:lla eli 87.2 %:lla suomi, 289:llä eli 11.5 %:lla ruotsi ja 33:lla eli 1.3 %:lla jokin muu kieli.

Muussa suhteessa viitataan kertomuksen liitteenä olevaan tilasto-osaan.

Lastensuojelutyoön rahoitus

Menot. Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat v. 1950 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 235 726 189 mk jakautuen seuraaviin eriin:

	Mk
Lastensuojelulautakunta	23 603 258
Lastenkodit	47 688 941
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	17 706 542
Toivolan koulukoti	12 879 051
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	22 645 841
Sijoitus yksityishoitoon ja jatko-opetus	39 008 557
Suojelukasvatuksen alaisten lasten sijoitus valtion laitoksiin ja yksityishoitoon	3 554 314
Palkkiot suojelukasvatuksen alaisten yksityisille valvojille sekä valvottavien tilapäisavustukset	242 600
Keuhkotautisten lasten hoito	5 451 877
Tylsämielisten, aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	3 121 932
Lasten kesävirkestys	3 841 861
Lastenvalvojan menot ja aviottomien lasten tilapäinen avustaminen	599 057
Lasten hampaiden hoito.....	63 300
Kunnallinen lisäavustus ammattiopetukseen	821 842
Matkakulut	328 256
Suojelukasvatuksessa olevien siirrot sekä alaikäisten lähettäminen kotikuntiinsa	260 617
Koulukotien maatilat	13 570 919
Yksityisille lastensuojeluyhdistyksille myönnetyt avustukset	1 490 000
Yksityisille lastensuojeluyhdistyksille kaupunginhallituksen päätöksellä myönnetyt avustukset	38 847 424
Yhteensä	235 726 189

Näiden menojen lisäksi oli rakennustoimiston tilille viety alla mainittujen lastenhuoltolaitosten rakennus- ja korjauskustannuksia seuraavat määrät:

	Mk
Laitos	
Sofianlehdon pikkulastenkoti	1 247 952
Reijolan lastenkoti.....	489 163
Kullatorpan lastenkoti	308 424
Malmin lastenkoti	793 358
Nukarin lastenkoti	514 618
Rytyylän koulukoti	2 392 535

Jatkoa	Mk
Toivoniemen koulukoti	1 319 323
Toivolan koulukoti	1 200 954
Vastaanottokoti	1 093 392
Yhteensä	9 359 719

Tulot. Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot nousivat v. 1950 67 944 591 mk:aan jakautuen seuraaviin eriin:

Lastenhoidosta saatu korvaus	Mk	Mk
Valtiolta	4 529 409	
Vierailta kunnilta	7 672 981	
Yksityisiltä korvausvelvollisilta	20 462 698	32 665 088
Huoltolaitosten valtionapu		14 480 022
Huoltolaitosten oppilastoista saadut tulot		857 511
Ammattioppilaskodin hoidokkien suorittama korvaus		1 163 840
Maatilojen tilittämät tulot:		
Ryttylän tila	4 991 028	
Toivoniemen tila	2 346 329	
Toivolan tila	3 253 072	
Bengtsårin tila	370 615	10 961 044
Laitosten henkilökunnan suorittama luontoisetujen korvaus		7 804 085
Vierailta kunnilta ym. perityt matkakustannusten korvaukset		13 001
Yhteensä		67 944 591

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteissummasta 245 085 908 mk:sta, jää kaupunginkassaa rasittavaksi nettomenoksi 177 141 317 mk eli 73 664 442 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Huoltolaitosten tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa on huomioitu myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maataloilille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 263 244 mk, Rytylässä 1 874 216 mk ja Toivolassa 395 494 mk eli yhteensä 2 532 954 mk, joista kahden ensiksi mainitun laitoksen tuloihin sisältyy 40 %:n valtionapu, siirrettiin kaupungin kassaan kaupungin näihin laitoksiin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suoritusten sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennusten kuoletuksen jälkeen maatilojen tilinpäätös osoitti tappiota Toivoniemen kohdalla 564 638 mk ja Ryttylän kohdalla 532 387 mk eli yhteensä 1 097 025 mk sekä voittoa Toivolan kohdalla 68 481 mk.

Eri laitosten nettomenot eli rakennustoimiston suorittamat korjaukset sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus toimihenkilöiden palkoista poisluettuna nousivat v. 1950 seuraaviin määriin:

Laitos	Kaikkiaan, mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	23 150 110	536	195 917
Reijolan lastenkoti	5 737 845	454	165 663
Kullatorpan lastenkoti	4 967 598	385	140 664
Malmin lastenkoti	4 261 763	298	108 854
Nukarin lastenkoti	4 862 798	410	149 468
Ryttylän koulukoti	17 528 175	722	263 380
Toivoniemen koulukoti	3 194 190	576	210 218
Tavolan koulukoti ¹⁾	813 940	234	85 541
Toivolan koulukoti	12 034 444	441	160 899
Vastaanottokoti	13 894 126	494	180 361
Ammattioppilaskoti	2 671 301	240	87 585
Yhteensä	93 116 290	478	174 576

¹⁾ Tavolan koulukoti lopetettiin toukokuun 31 p:nä ja sen toiminta siirrettiin Ryttylän koulu-kotiin.

Edellä mainitut päiväkustannukset jakautuivat eri laitoksissa seuraavalla tavalla:

Menoerä	Lastenkodit					Koulukodit				Vastaanotto- koti	Ammatti- oppiuskoti	Kaikkiaan
	Sofian- lehto	Reijola	Kulla- torppa	Malmi	Nukari	Ryhtylä	Toivo- niemi	Tavola ¹⁾	Toivola			
M a r k k a a												
Palkkaukset	352	321	269	210	270	388	293	127	272	283	94	292
Vuokra, lämpö, valo ja käyttö- voima	52	34	26	30	33	175	79	12	43	96	36	66
Ruokinta	71	50	52	30	47	72	55	41	66	63	83	62
Vaatetus, kalusto ja pesu	37	38	30	21	40	47	89	35	41	34	17	37
Muut menot	24	11	8	7	20	40	60	19	19	18	10	21
Yhteensä	536	454	385	298	410	722	576	234	441	494	240	478

Hintatason jatkuneesta noususta ja erinäisistä muistakin syistä johtuen kohosivat lastenhoitokustannukset edelliseen vuoteen verraten kaikissa laitoksissa yhteensä keskimäärin 118 mk kutakin hoitopäivää kohden.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin talousarvioon merkittyinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 1 490 000 mk. Tästä saivat *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin osasto* Sofie Mannerheimkodin tukemiseksi 225 000 mk; *Suomen Lastenhoitoyhdistys* ylläpitämiensä lastenkotien tukemiseksi 625 000 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* Kilossa ylläpitämänsä poika- ja tyttökodin avustamiseksi 190 000 mk; *Pelastusarmeija* lastenkotiensa ylläpitoa varten 75 000 mk; *Helsingin Ensi koti* niminen yhdistys äiti- ja lapsikodin ylläpitämiseksi 300 000 mk ja *Kalliolan työkeskus* nuorison kerhotoiminnan tukemiseksi 75 000 mk.

Lastensuojelun talousarvioon merkityistä käyttövaroista kaupunginhallitus myönsi lastensuojelulautakunnan esityksestä vuoden aikana seuraavat avustukset, yhteensä 38 847 424 mk: *Hyvösen lastenkodin* ja taloyhtiön sekä Hyvölän kesäkodin kertomusvuoden tappioiden peittämiseksi 2 420 399 mk; *Diakonissalaitoksen Tallkulla* nimisen pienten lasten osaston perustamista varten 638 000 mk; *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Metsäkummun tarkkailukodin* v:n 1949 tappion peittämiseksi 340 000 mk; samoin *Diakonissalaitoksen Pitäjänmäellä ylläpitämää tuberkuloottisten lasten kotia* varten 2 480 573 mk; *Hyvösen lastenkodin* henkilökunnan v:n 1950 palkkojen korotuksia varten 689 995 mk; *Toivolan koulukodin* sähköjohtimien uusimista varten 28 457 mk; *Suomen lastenhoitoyhdistyksen* järjestämää 12-paikkaista vastaanotto-osastoa varten 2—16 v:n ikäisille ruotsinkielisille lapsille lastenkotiin Stenbäckinkadun 5:een 10 000 000 mk; lisävastus *Helsingin Ensi koti yhdistykselle* sen ylläpitämän äiti- ja lapsikodin toiminnan tukemista varten 150 000 mk; *Helsingin Ensi kodissa* suoritettujen korjaustöiden kustannusten peittämiseksi 1 000 000 mk ja *Diakonissalaitoksen Rinnekodin* laajentamista varten 21 100 000 mk.

Näiden avustusten lisäksi kaupunginhallitus jakoi lautakunnan tilien ulkopuolella yleishyödyllisten yritysten ja laitosten määrärahasta lastensuojelutarkoituksiin yhteensä 340 000 mk. Näistä varoista saivat *Helsingin nuorten naisten kristillinen yhdistys* kasvatussosiaalista toimintaansa ja ylläpitämäänsä tyttökotia varten 30 000 mk; *Svenska kristliga föreningen av unga män i Helsingfors* kasvatussosiaalisen työnsä tukemiseksi ja vähävaraisten poikain kesävirkestystoimintaa varten 30 000 mk; *Helsingin poikakotiyhdistys* ammattioppilaskodin ylläpitämiseksi 100 000 mk; *Sairaanhoidajat H. Kivimäki* Leppävaarassa sijaitsevan pikkulastenkotinsa ylläpitämiseksi 60 000 mk; *Betel lastenkoti* 40 000 mk ja *Parasta lapsille* niminen yhdistys lastenkodin ja -siirtolan ylläpitoa varten 80 000 mk.

¹⁾ Ks. alav. s. 203.

Kaupungin avustamien yksityisten lastenhuoltolaitosten toiminnan valvominen oli lähinnä lautakunnan lastenhuollontarkastajan tehtävänä ja hän on antanut tässä suhteessa tekemistään havainnoista kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja, rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korko-
varat olivat joulukuun 31 p:nä 1950 seuraavan suuruiset:

	Pääoma, mk	Korot, mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille ...	39 664	18 642
Johan Gustaf Rosenbergin rahasto	12 080	8 815
Lasten kesäsiirtolan rahasto	20 697	15 103
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille	60 060	27 538
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	10 180	4 643
M. Kotschakin lastenvaatetusrahasto	79 000	2 773
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	62 835	4 666
	Yhteensä 284 516	82 180

Kertomusvuonna myönnettiin M. Kotschakin rahaston korkovaroista 5 000 mk:n avustus eräälle varattomalle perheelle.